

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av socialvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att socialvårdslagen ändras.

Syftet med propositionen är att möjliggöra finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå med statliga medel. Enligt förslaget kan social- och hälsovårdsministeriet årligen bevilja finansiering för forskningsprojekt som bedöms vara förenliga med insatsområdena och målen för forskningen inom socialt arbete. Insatsområdena och målen ska beredas i en utvärderingsgrupp som tillsätts av social- och hälsovårdsministeriet och som också ska följa genomförandet av projekten.

Propositionen genomför skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering, enligt vilka resurserna för forskningen och utvecklingen inom det sociala området ska tryggas på ett långsiktigt sätt, en struktur för forskningen och utvecklingen inom socialvården i Finland ska byggas upp och separat statlig finansiering för att stödja forskningen i socialt arbete och kompetensen på området ska avsättas.

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt våren 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	5
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
4.1 De viktigaste förslagen.....	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
5 Alternativa handlingsvägar	6
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	6
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	7
6 Remissvaren.....	8
7 Specialmotivering.....	9
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	10
9 Ikraftträdande.....	10
10 Verkställighet och uppföljning	10
11 Förhållande till budgetpropositionen	10
LAGFÖRSLAG	12
Lag om ändring av socialvårdslagen.....	12
BILAGOR.....	13
PARALLELLTEXT	13
Lag om ändring av socialvårdslagen.....	13
FÖRORDNINGSUTKAST	15
Social- och hälsovårdsministeriets förordning om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå.....	15

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ”Ett inkluderande och kun-
nigt Finland — ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle” ska resurserna för
forskningen och utvecklingen inom det sociala området tryggas på ett långsiktigt sätt, en struk-
tur för forskningen och utvecklingen inom socialvården i Finland ska byggas upp och separat
statlig finansiering för att stödja forskningen i socialt arbete och kompetensen på området ska
avsättas (se s. 157 och 161 i regeringsprogrammet). I regeringsprogrammet har det reserverats
4 miljoner euro för utökad forskningsfinansiering (se s. 216 i regeringsprogrammet).

Under moment 33.60.32 i budgetpropositionen för 2020 har det anvisats sammanlagt 25 miljo-
ner euro för statlig forskningsfinansiering för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå.
Under momentet gjordes ett tillägg på 4 miljoner euro i budgetpropositionen för 2020. Tillägget
grundar sig på regeringsprogrammet, enligt vilket den årliga finansieringen på 4 miljoner euro
riktas till forskning inom socialt arbete från och med 2020.

Regeringens proposition har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet under hösten 2019 och
i början av 2020. Utkastet till regeringsproposition var ute på remiss den 15 november–20 de-
cember 2019. Sammanlagt 28 yttranden lämnades in. Yttranden lämnades av undervisnings-
och kulturministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Regionförvaltningsverket i Södra Finland,
Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Reg-
ionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Regionförvaltningsverket i Norra Finland,
Birkalands sjukvårdsdistrikt, Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdi-
strikt, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet,
Lapplands universitet, Tammerfors universitet, universitetsnätverket Psykonet, Föreningen för
forskning i socialt arbete rf, universitetsnätverket Sosnet, gemensamt av kompetenscentrumen
inom det sociala området, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO), Keski-Suomen
sosiaalialan osaamiskeskus (KOSKE), Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Lääkete-
ollisuus ry, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf, SOSTE Fin-
lands social och hälsa rf, Finlands Kommunförbund rf, Huoltaja-säätiö sr och KT Kommunar-
betsgivarna. Remissvaren behandlas i avsnitt 6.

Bakgrundsmaterialet till regeringens proposition finns tillgängligt på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=STM116:00/2019>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Med socialt arbete avses enligt 15 § i socialvårdslagen (1301/2014) klient- och sakkunnigarbete
där det skapas en helhet av socialt stöd och service som möter individens, familjens eller ge-
menskapens behov, där helheten samordnas med stöd som erbjuds av andra aktörer samt där
genomförandet och effekten av helheten styrs och följs upp. Socialt arbete är arbete som stöder
förändring och som syftar till att tillsammans med individen, familjen och gemenskapen lindra
svårigheter i en livssituation, stärka individens och familjens egna handlingsmöjligheter, öka
deras delaktighet och främja gemenskapens sociala integration. Det sociala arbetets karaktär,
innehåll och betydelse beskrivs närmare i regeringens proposition till riksdagen med förslag till
socialvårdslag och vissa lagar som har samband med den (se s. 115 och 116 i RP 164/2014 rd).

I socialt arbete som läroämne undersöks praxis inom socialvården och socialt arbete, och i fråga
om vetenskapsområde hör socialt arbete till området för samhälls- och statsvetenskap. Utbild-
ning i socialt arbete ordnas på kandidat-, magister-, licentiat- och doktorsnivå. Utbildningen i

socialt arbete har en stark koppling till forskning. Forskningen inom socialt arbete började stärkas i Finland på 1990-talet i och med att socialt arbete blev ett självständigt läroämne.

Forskningen inom socialt arbete har ett nära samband med den yrkesmässiga praxisen inom socialt arbete och inom social- och hälsovården i allmänhet samt med människornas vardag och olika samhälleliga och sociala problem. Detta innebär att verksamhetspraxis, arbetsmetoderna och klientrelationerna undersöks inom socialt arbete med tanke på arbetstagarnas och klienternas erfarenheter och aktörsskap. Erfarenheter och praxis analyseras dessutom i förhållande till aktuella samhällspolitiska riktlinjer.

Till sin inriktning kan forskningen inom socialt arbete vara grundläggande, tillämpad, utvärderande och utvecklande. Typiskt för forskningen är också dess tvärvetenskaplighet. Utöver skärningspunkter med andra sociala vetenskaper finns det skärningspunkter med t.ex. pedagogik, medicin, vårdvetenskap, hälsovetenskap, psykologi och förvaltningsvetenskap.

I den gällande socialvårdslagen finns det inga bestämmelser alls om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå, och därför finns det inte tillgång till statlig finansiering för forskningen. Forskning i socialt arbete på universitetsnivå skiljer sig till denna del avsevärt från motsvarande hälsovetenskaplig forskning, eftersom det enligt 61 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) beviljas statlig finansiering till hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå. På det sätt som beskrivs ovan har det i budgetpropositionen för 2020 anvisats 25 miljoner euro för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå, varav 4 miljoner euro har reserverats för forskning i socialt arbete på universitetsnivå. Forskning inom socialt arbete finansieras dessutom genom universitetens basfinansiering och genom forskningsfinansiering av Finlands Akademi.

Utöver det faktum att det inte har funnits något sådant finansieringssystem för forskning inom socialt arbete och socialservice som liknar finansieringssystemet för hälsovetenskaplig forskning och som baserar sig på statlig ersättning, saknar socialvården också sådana verksamhetsenheter, som motsvarar universitetscentralsjukhusen, där den vetenskapliga forskningen inom socialt arbete, vetenskaplig yrkesutbildning och det praktiska arbetet förs samman. De universitet som erbjuder utbildning i socialt arbete har för sin del strävat efter att förbättra situationen genom att i anslutning till sig grunda undervisnings- och forskningscentrum, genom vilka man utöver utbildningen av socialarbetare på universitetsnivå har kunnat svara mot arbetslivets behov av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Eftersom särskild finansiering saknas har de strukturer som förenar forskning och praktiskt arbete dock förblivit enskilda verksamhetsmodeller och det har inte uppstått riksomfattande verksamhetsstrukturer som stöder praxis inom socialt arbete.

Inom det sociala arbetet behövs det i synnerhet forskning om utveckling av praxis i samspel med arbetslivet. Inom det sociala arbetet saknas för närvarande t.ex. verksamhetsrekommendationer som utgår från forskningsrön ("god praxis inom socialt arbete") och en struktur som ansvarar för utvecklingen av dem.

I flera utredningar som gjorts under den senaste tiden har man tagit fasta på hur svag informationsproduktionen och den forskningsbaserade kunskapen är i fråga om servicen för barn och familjer och socialt arbete för vuxna. Även de senaste iakttagelserna om missförhållanden i äldreomsorgen framhäver behovet av att stärka och utveckla kompetensen inom det sociala arbetet för äldre. Det behövs en stark kunskapsbas om de sociala problem som klienterna möter samt om effektiva arbetsmetoder och tjänster. Dessutom medför t.ex. den pågående strukturen av social- och hälsovården och utvecklingen av klientinformationssystemen helt nya forskningsmässiga informationsbehov och möjligheter.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är utvidga den statliga forskningsfinansieringen så att den omfattar forskning i socialt arbete på universitetsnivå. Propositionen genomför skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering, enligt vilka resurserna för forskningen och utvecklingen inom det sociala området ska tryggas på ett långsiktigt sätt, en struktur för forskningen och utvecklingen inom socialvården i Finland ska byggas upp och separat statlig finansiering för att stödja forskningen i socialt arbete och kompetensen på området ska avsättas.

Syftet är också att stärka det arbetssätt inom det sociala arbetet som grundar sig på forskning samt utveckla forskningen i det sociala arbetets service-system för att således skapa förutsättningar för tvärvetenskaplig forskning om integrationen av social- och hälsovården i Finland. Ett ytterligare mål är att öka kunskapen om genomslagskraften av metoderna inom det sociala arbetet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det till socialvårdslagen fogas en ny 60 c § om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå. Social- och hälsovårdsministeriet kan årligen bevilja finansiering för forskningsprojekt. Det ska göras en kollegial bedömning av projektansökningarna och de projekt som får finansiering bör vara förenliga med insatsområdena och målen för forskningen i socialt arbete. Social- och hälsovårdsministeriet ska tillsätta en utvärderingsgrupp för forskningen i socialt arbete bestående av sakkunniga och som ministeriet ska höra innan det fattar beslut om fördelningen av medel.

Närmare bestämmelser om insatsområden och mål för forskningen samt om tillsättande av utvärderingsgruppen och om dess sammansättning och uppgifter ska utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom närmare bestämmelser utfärdas om beviljande och betalning av forskningsfinansiering samt om förfarandena i samband med dessa.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

I budgetpropositionen för 2020 har det reserverats 25 miljoner euro för statlig finansiering av hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå. I och med den lag som föreslås i propositionen ändras anslaget användningsändamål så att 4 miljoner euro reserveras för forskning i socialt arbete på universitetsnivå.

Den utvidgning av statens forskningsfinansiering som föreslås i propositionen stärker den forskningsbaserade verksamhetskulturen inom det sociala arbetet. Med hjälp av den utvidgade forskningsfinansieringen kan man utveckla arbetsmetoder som baserar sig på forskningsrön och stödja forskarkarriärer i socialt arbete. Dessutom blir det möjligt att i högre grad än tidigare rikta forskningen i socialt arbete mot servicesystemet, vilket ger ökad kunskap framför allt om tjänsternas genomslagskraft.

Att integrera forskarkarriärerna i det praktiska sociala arbetet skulle utgöra en betydande attraktionsfaktor inom en sektor där rekryteringsproblem medför stora utmaningar. Möjligheten att kombinera det egna arbetet med ett forskningsmässigt grepp ökar arbetets meningsfullhet och främjar också det att arbetstagarna stannar kvar i sitt eget arbete. Genom de bestämmelser som föreslås i propositionen kan man på lång sikt lösa problem som anknyter till att det finns

för få socialarbetare och den stora omsättningen av dem. Alla de ovannämnda ändringarna förbättrar kvaliteten på det sociala arbetet och det stöd som det sociala arbetets klienter får.

I propositionen föreslås det att Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ska betala forskningsfinansiering till dem som genomför projekten. Under finansieringsperioden är det troligtvis fråga om några enstaka projekt som ska finansieras åt gången. Regionförvaltningsverken har redan nu motsvarande uppgifter när det gäller utbetalningen av forskningsfinansiering, och Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland har också ansvar på riksnivå för de uppgifter som hänför sig till förvaltningen av de statsunderstöd som beviljas för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. Således bedöms den föreslagna utbetalningsuppgiften inte i betydande grad öka arbetsmängden vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland eller i övrigt andra verkets verksamhet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Den finansieringsmodell för forskning i socialt arbete på universitetsnivå som föreslås i propositionen grundar sig på den finansieringsmodell för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå som det föreskrivs om i hälso- och sjukvårdslagen, men det finns också skillnader mellan modellerna. Enligt 61 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen ska samkommuner för sjukvårdsdistrikten inom ett specialupptagningsområde inom sitt område inrätta en forskningskommitté för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå som inom sitt område fattar beslut om beviljande av forskningsfinansiering på ansökan. Enligt 61 § 2 mom. i hälso- och sjukvårdslagen betalas finansieringen ut till forskningskommittéerna enligt social- och hälsovårdsministeriets beslut för fyra år i taget. Ministeriets beslut baserar sig på hur forskningens insatsområden och målsättningar har genomförts och på forskningens kvalitet, omfattning och resultat under den föregående fyraårsperioden.

Inom det sociala arbetet finns det ingen struktur som motsvarar specialupptagningsområdena, till vilken det skulle vara naturligt att bevilja forskningsfinansiering. Dessutom är den finansiering som anvisats för forskning i socialt arbete på universitetsnivå liten i jämförelse med den finansiering som anvisats för motsvarande hälsovetenskaplig forskning. När det gäller forskningen i socialt arbete kan en uppdelning av finansieringen så att den fördelas mellan flera olika aktörer i praktiken innebära att den finansiering som kan beviljas till varje enskilt projekt blir liten.

Av ovannämnda orsaker föreslås det i propositionen, med avvikelse från bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen, att beslut om statlig finansiering för forskningsprojekt inom socialt arbete ska koncentreras till en enda instans. Under beredningen har det diskuterats att beslutsfattandet om finansieringen ska koncentreras till Institutet för hälsa och välfärd. I praktiken är det dock möjligt att Institutet för hälsa och välfärd själv vill ansöka om forskningsfinansiering, vilket institutet dock inte kan göra om det beviljar finansiering. Därför föreslås det i propositionen att social- och hälsovårdsministeriet är den som beviljar finansieringen.

Under beredningen har det också övervägts om det vore mer ändamålsenligt att det administrativa arbetet i anslutning till den kollegiala bedömningen av ansökningarna skulle genomföras hos någon annan myndighet än social- och hälsovårdsministeriet. En sådan annan myndighet kan t.ex. vara Institutet för hälsa och välfärd. Det administrativa arbetet kan beräknas uppta ca 0,1 årsverken, medan det arbete som hänför sig till innehållsfrågorna kan beräknas uppta ca 0,2 årsverken. Att genomföra det administrativa arbetet i vilken annan organisation som helst än

vid social- och hälsovårdsministeriet skulle kräva särskilda arrangemang som är oproportionerliga i förhållande till arbetsmängden. Dessutom ska det innehållsmässiga arbetet i vilket fall som helst genomföras vid social- och hälsovårdsministeriet, eftersom social- och hälsovårdsministeriet fattar beslut om vilka projekt som får finansiering.

Under beredningen har också det alternativ tagits upp som innebär att bestämmelserna om finansieringen av forskning inom hälsovetenskaper och socialt arbete slås samman i en och samma lag. En sådan lösning föreslogs i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd). I regeringspropositionen föreslogs det bl.a. att det stiftas en lag om ordnande av social- och hälsovård, vars 39—41 § skulle ha gällt statens ersättning för forskningsverksamhet. Finansieringen av den social- och hälsovetenskapliga forskningen på universitetsnivå skulle ha sammanförts så att de landskap som hör till ett samarbetsområde för social- och hälsovården skulle ha tillsatt en gemensam forskningskommitté för social- och hälsovården för en fyraårsperiod åt gången, som på ansökan skulle ha beslutat om beviljande av forskningsfinansiering i sitt område.

En sammanslagning av finansieringen för forskning inom hälsovetenskap och socialt arbete är fortfarande en målsättning i framtiden. Det kräver dock en mer omfattande beredning och det är mest ändamålsenligt att i sinom tid genomföra sammanslagningen i samband med strukturreformen av social- och hälsovetenskaperna. Genom den proposition som nu föreslås strävar man efter att ta i bruk forskningsfinansieringen för socialt arbete så snabbt som möjligt, vilket genomförs genom en ändring av socialvårdslagen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

I Sverige finns ett tioårigt nationellt program för tillämpad välfärdsforskning, som samordnas av staten. Syftet med programmet är att stärka informationsproduktionen i anslutning till socialt arbete och socialservice. Med hjälp av programmet finansieras en forskarskola för yrkesutövare inom det sociala arbetet och den långsiktiga målsättningen med forskarskolan är att stärka kunskapsbasen inom det sociala området. Programmet främjar också utvecklingen av forskningsstrukturen inom det sociala området och stöder forskarkarriärer som främjar forskning om praxis.

Finansieringsformerna inom programmet är varierande. Genom programmet finansieras bl.a. fleråriga forskningsprojekt, tvååriga program för praktknära forskartjänster, tvååriga s.k. postdoktjänster, planering av större forskningsprojekt och systematiska forskningsöversikter.

Med hjälp av forskningsprogrammet strävar man efter att bemöta stora samhälleliga förändringar genom att öka forsknings- och innovationsverksamheten. Genom programmet fås fler yrkesutövare med forskarutbildning till det sociala området samt stärks det forskningsmässiga samarbetet mellan forskare, yrkesutövare och klienter. Med hjälp av tillämpad forskning strävar man efter att ta i bruk högklassig och vetenskaplig klient- och praktknära forskningsdata, som konkret kan utnyttjas också utanför forskningsmiljön. En klient- och praktknära forskning om det sociala arbetets funktionssätt, resultat och effekter utgör en god grund för utvecklingen av det sociala arbetet och det sociala området.

Programmets prioriterade områden har fastställts utifrån en omfattande diskussion och en forskningsstrategi har publicerats om programmet. Inom programmet ordnas även seminarier. Forskningsstrategin uppdateras och revideras regelbundet under programmets gång med hjälp av fördjupade analyser.

En extern styrgrupp utvärderar programmet varje år. Styrgruppen består av forskare och nationella sakkunniga från serviceorganisationerna. Ansökningarna till forskningsprogrammet bedöms av en internationell bedömningspanel som huvudsakligen består av representanter för forskningsexperter. Sveriges Socialdepartement fattar beslut utifrån bedömningspanelens förslag.

6 Remissvaren

Remissinstanserna ställde sig positiva till att statens forskningsfinansiering utvidgas till att omfatta forskning i socialt arbete. En del av remissinstanserna förde dock fram att forskningsfinansieringen inte bör utvidgas till att omfatta forskning i socialt arbete, om detta leder till att finansieringen för hälsovetenskaplig forskning minskar.

Remissinstanserna hade avvikande åsikter om definitionen på forskning på universitetsnivå. Universiteten och universitetsnätverket Sosnet ansåg att universitetens roll i forskningsprojekten bör betonas och att projektledaren bör vara en forskare som minst innehar titeln docent. Däremot ansåg Institutet för hälsa och välfärd, kompetenscentrumen inom det sociala området och Finlands Kommunförbund rf att det är bra att man med forskning på universitetsnivå avser forskningens kvalitet och inte begränsar antalet aktörer som ansöker om finansiering. Undervisnings- och kulturministeriet, Arene rf och Talentia rf ansåg å sin sida att begreppet forskning på universitetsnivå inte bör användas alls utan ersättas med ett annat begrepp.

I propositionen har man stannat för att bevara formuleringen i det utkast som var ute på remiss i fråga om forskning på universitetsnivå. Genom den säkerställs forskningens höga vetenskapliga kvalitet, dock utan att forskningen begränsas till vissa organisationer eller deras deltagande i forskningsprojektet.

I det utkast som var ute på remiss föreslogs det att utbetalningen av forskningsfinansieringen ska höra till regionförvaltningsverket, vilket skulle ha inneburit att varje regionförvaltningsverk i princip skulle ha sört för utbetalningen av finansieringen inom sitt område. Regionförvaltningsverken hade olika ståndpunkter i frågan. Regionsförvaltningsverket i Södra Finland konstaterade i sitt yttrande att det är mer motiverat att koncentrera uppgiften till ett enda regionförvaltningsverk, men att regionförvaltningsverken över huvud taget inte bör anvisas sådana utbetalningsuppgifter. Regionförvaltningsverket i Östra Finland ansåg i sitt yttrande att det är möjligt att uppgiften att fördela statsunderstöd sköts av regionförvaltningsverken när det gäller utbetalningsuppgiften. Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ansåg att det med tanke på en effektiv användning av resurserna vore mest ändamålsenligt om forskningsfinansieringen skulle betalas direkt av social- och hälsovårdsministeriet. Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland ansåg att utbetalningen kan skötas vid regionförvaltningsverken men att det krävs tilläggsresurser för detta. Regionförvaltningsverket i Norra Finland konstaterade att utbetalningen kan genomföras per regionförvaltningsverk på motsvarande sätt som i fråga om finansieringen av hälsovetenskaplig forskning.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen har man kommit fram till att det i enlighet med 6 § i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) är motiverat att koncentrera utbetalningen av forskningsfinansieringen till ett enda regionförvaltningsverk. Det är motiverat att detta verk är Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, som enligt 10 § 3 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken (906/2009) ska sörja för riksomfattande uppgifter som hänför sig till förvaltningen av statsunderstöd för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. I framtiden är det dock nödvändigt att också i större utsträckning granska om det är befogat

att koncentrera uppgiften att betala ut statsunderstöd inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till någon annan myndighet än regionförvaltningsverken.

Olika remissinstanser konstaterade att i sina yttranden att finansieringen för långsiktig forskning bör beviljas mer sällan än en gång per år. På grund av responsen har det till specialmotiveringen fogats ett omnämnande om att finansieringsbeslut kan fattas även för fleråriga forskningsprojekt.

7 Specialmotivering

60 c §. *Finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå.* Enligt förslaget ska det till socialvårdslagen fogas en ny 60 c § om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå. Enligt 1 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet årligen på ansökan bevilja statlig finansiering för forskningsprojekt inom socialt arbete på universitetsnivå. Finansiering ska även kunna beviljas till fleråriga forskningsprojekt. Då fattas finansieringsbeslutet för flera år.

Det är motiverat att finansiera i synnerhet mer omfattande samarbetsprojekt som genomförs av flera olika aktörer. Genom sådana projekt kan man skapa de bästa förutsättningarna för att stärka en forskningsbaserad arbetskultur inom det sociala arbetet och koppla forskningen till servicesystemet.

I den föreslagna paragrafen avses med forskning på universitetsnivå framför allt forskningens höga vetenskapliga kvalitet oberoende av om ett universitet deltar i forskningsprojektet eller inte. Finansiering kan således beviljas också för projekt som planeras av t.ex. kommuner, samkommuner, forskningsinstitut, kompetenscentrum inom det sociala området eller yrkeshögskolor eller andra aktörer utanför universiteten, om projektet till sitt innehåll och sina metoder kan anses vara vetenskapligt högklassigt och förenligt med fastställda insatsområden. Ett tecken på detta kan t.ex. vara att projektet leds av en forskare som minst innehar titeln docent.

Det ska göras en kollegial bedömning av forskningsansökningarna, som kan genomföras t.ex. med hjälp av en bedömningspanel som består av sakkunniga inom forskning i socialt arbete och som sammanställs för uppgiften.

För att kunna få finansiering bör forskningsprojektet vara förenligt med insatsområdena för forskningsverksamheten och målen för det sociala arbetet. Enligt det föreslagna 2 mom. lägger den nationella utvärderingsgruppen för forskning i socialt arbete årligen för social- och hälsovårdsministeriet fram förslag till insatsområden och mål för forskningsverksamheten. Enligt 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om insatsområdena och målen genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Social- och hälsovårdsministeriet beslutar om utdelningen av medlen på basis av den kollegiala bedömningen efter att först ha hört utvärderingsgruppen för forskning i socialt arbete. Enligt förslaget ska Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland betala forskningsfinansiering i två poster årligen till dem som genomför projekten.

På forskningsfinansieringen tillämpas statsunderstödslagen (688/2001). Social- och hälsovårdsministeriet ska vara den huvudsakliga statsbidragsmyndigheten, och dessutom ska Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland vara statsbidragsmyndighet i fråga om den konkreta utbetalningen av finansieringen.

I 2 mom. ska det enligt förslaget föreskrivas om en nationell utvärderingsgrupp för forskning i socialt arbete som tillsätts av social- och hälsovårdsministeriet. Gruppen ska bestå av sakkunniga inom socialt arbete som representerar olika aktörer. Utvärderingsgruppen ska för social- och hälsovårdsministeriet på det sätt som beskrivs ovan lägga fram förslag till insatsområden och mål för forskningsverksamheten. Dessutom ska utvärderingsgruppen följa upp och utvärdera genomförandet av de projekt som fått finansiering.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. ska innehålla ett bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning, om vilket det redogörs i avsnitt 8.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Enligt det föreslagna 60 c § 3 mom. i socialvårdslagen utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmelser om insatsområden och mål för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå samt om tillsättande av utvärderingsgruppen för forskning i socialt arbete på universitetsnivå och om dess sammansättning och uppgifter. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom närmare bestämmelser utfärdas om beviljande och betalning av forskningsfinansiering samt om förfarandena i samband med dessa. Bemyndigandet att utfärda förordning ska i huvudsak motsvara bemyndigandet att utfärda förordning i 66 § 2 mom. i hälso- och sjukvårdslagen.

Ett utkast till social- och hälsovårdsministeriets förordning om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå finns som bilaga till denna regeringsproposition.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft våren 2020.

10 Verkställighet och uppföljning

Avsikten är att social- och hälsovårdsministeriets förordning om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå ska utfärdas så snart som möjligt efter det att den föreslagna lagen har stadfästs. Avsikten är också att förordningen ska utfärdas årligen, vilket gör det möjligt att regelbundet granska forskningens insatsområden och mål och vid behov revidera dem.

11 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den. I budgetpropositionen för 2020 har det under moment 33.60.32 ”Statlig ersättning till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå (f)” beviljats finansiering på 25 miljoner euro. Enligt beslutdelen får anslaget användas till betalning av statlig ersättning för forskningsverksamhet enligt 61—63 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

Enligt förklaringsdelen är avsikten att anslaget ska användas till finansiering av hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer insatsområdena och målsättningarna för forskningen vart fjärde år och beviljar specialupptagningsområdenas forskningskommittéer forskningsfinansiering. Dessa fattar beslut om hur medlen ska fördelas på olika forskningsprojekt inom specialupptagningsområdena på basis av ansökan.

RP 5/2020 rd

Under momentet gjordes ett tillägg på 4 miljoner euro i budgetpropositionen för 2020. Tillägget grundar sig på regeringsprogrammet, enligt vilket den årliga finansieringen på 4 miljoner euro riktas till forskning inom socialt arbete från och med 2020.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till socialvårdslagen (1301/2014) en ny 60 c § som följer:

60 c §

Finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå

Social- och hälsovårdsministeriet kan årligen på ansökan bevilja statlig finansiering för sådana forskningsprojekt inom socialt arbete på universitetsnivå som är förenliga med insatsområdena och målen för forskningen inom socialt arbete och som har genomgått kollegial bedömning. Ministeriet beslutar utifrån den kollegiala bedömningen vilka projekt som får finansiering efter att ha hört den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland betalar forskningsfinansiering i två poster årligen till dem som genomför projekten.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsätter en av sakkunniga bestående nationell utvärderingsgrupp för forskning i socialt arbete. Utvärderingsgruppen har till uppgift att årligen för ministeriet lägga fram förslag till insatsområden och mål för forskningsverksamheten för följande år samt att följa och utvärdera genomförandet av de projekt som fått finansiering.

Närmare bestämmelser om insatsområden och mål för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå samt om tillsättande av den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. och om dess sammansättning och uppgifter utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom närmare bestämmelser utfärdas om beviljande och betalning av forskningsfinansiering samt om förfarandena i samband med dessa.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors 6.2.2020

Statsminister

Sanna Marin

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till socialvårdslagen (1301/2014) en ny 60 c § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(ny)

60 c §

Finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå

Social- och hälsovårdsministeriet kan årligen på ansökan bevilja statlig finansiering för sådana forskningsprojekt inom socialt arbete på universitetsnivå som är förenliga med insatsområdena och målen för forskningen inom socialt arbete och som har genomgått kollegial bedömning. Ministeriet beslutar utifrån den kollegiala bedömningen vilka projekt som får finansiering efter att ha hört den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland betalar forskningsfinansiering i två poster årligen till dem som genomför projekten.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsätter en av sakkunniga bestående nationell utvärderingsgrupp för forskning i socialt arbete. Utvärderingsgruppen har till uppgift att årligen för ministeriet lägga fram förslag till insatsområden och mål för forskningsverksamheten för följande år samt att följa och utvärdera genomförandet av de projekt som fått finansiering.

Närmare bestämmelser om insatsområden och mål för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå samt om tillsättande av den utvärderingsgrupp som avses i 2 mom. och om dess sammansättning och uppgifter utfärdas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom närmare bestämmelser utfärdas om beviljande och betalning av forskningsfinansiering samt om förfarandena i samband med dessa.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Social- och hälsovårdsministeriets förordning

om finansiering av forskning i socialt arbete på universitetsnivå

I enlighet med social- och hälsovårdsministeriets beslut föreskrivs med stöd av 60 c § i socialvårdslagen (1301/2014):

1 §

Målen för forskning i socialt arbete på universitetsnivå

Målet år 2020 för den forskning i socialt arbete på universitetsnivå som finansieras med stöd av 60 c § i socialvårdslagen (1301/2014) är att stärka forskning i socialt arbete som syftar till att utveckla servicesystemet inom social- och hälsovården och att på så sätt stödja att forskningsrön används i det sociala arbetet.

2 §

Insatsområdena för forskning i socialt arbete på universitetsnivå

Insatsområdena år 2020 för den forskning i socialt arbete på universitetsnivå som finansieras med stöd av 60 c § i socialvårdslagen är

- 1) forskning som gäller socialt arbete i systemet med förmåner och tjänster inom social- och hälsovården,
- 2) forskning som gäller arbetsmetoderna i fråga om det sociala arbetet,
- 3) forskning som gäller genomslagskraften i fråga om det sociala arbetet,
- 4) forskning som gäller livssituationen och servicebehoven hos klienter som behöver särskilt stöd,
- 5) förutseende, förebyggande och strukturell forskning samt innovationer inom det sociala arbetet,
- 6) forskning som gäller klienternas delaktighet och aktivitet i det sociala arbetet.

3 §

Den nationella utvärderingsgruppen för forskning i socialt arbete

Utvärderingsgruppen för sådan forskning i socialt arbete som avses i 60 c § 2 mom. i socialvårdslagen tillsätts för fyra år i sänder.

Utöver vad som föreskrivs i 60 c § i socialvårdslagen har utvärderingsgruppen till uppgift att

- 1) utvärdera uppnåendet av målen för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå och forskningens kvalitet, omfattning och resultat samt utifrån utvärderingarna lägga fram ett förslag för social- och hälsovårdsministeriet om hur finansieringen för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå ska fördelas och grunderna för detta,

- 2) årligen följa upp insatsområdena för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå,
- 3) göra ett sammandrag av utvärderingsperiodens forskningsverksamhet,
- 4) ge utlåtanden och följa behoven i fråga om forskning i socialt arbete och forskningens tillstånd samt lägga fram förslag för att utveckla forskningens genomslagskraft.

Ordförande för utvärderingsgruppen är en representant för social- och hälsovårdsministeriet. I utvärderingsgruppen ska dessutom finnas representanter för åtminstone undervisnings- och kulturministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, de kompetenscentrum som avses i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001), universitetens enheter för socialt arbete, yrkeshögskolorna, Finlands Akademi samt en tillräcklig och jämlik representation för servicesystemet inom social- och hälsovården. I utvärderingsgruppen ska det finnas tillräcklig vetenskaplig sakkunskap inom de olika forskningsområdena och forskningsmetoderna för forskningen i socialt arbete på universitetsnivå.

4 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .